

Juhend tervishoiutöötajatele

Kuidas õpetada ja juhendada naloksooni ninasprei kasutamist

Käesoleva tervishoiutöötajatele mõeldud juhendi eesmärgiks on:

anda tervishoiutöötajatele naloksooni ninasprei
teabe lühikokkuvõte;

aidata tervishoiutöötajatel toetada inimeste
valmidust naloksooni hankimiseks, teavitades
patsiente opioidist tingitud üledoosi riskidest
ning võimalusel õpetades nende pereliikmetele
või sõpradele (üledoosi võimalikele tunnistajatele)
naloksooni ninasprei kasutamist.

Selle ravimi kasutamise õpetamiseks on koostatud teabematerjalid, nagu käesolev juhend ja video, samuti ravimi pakendi infoleht.

Saadaval on järgmised naloksooni teabematerjalid:

1 Juhend tervishoiutöötajatele (käesolev materjal):

Juhend tervishoiutöötajatele „Kuidas õpetada ja juhendada naloksooni ninasprei kasutamist“ sisaldab järgmisi osi:

- Teave tervishoiutöötajatele.
- Õppekaart, mille abil saab näidata patsientidele ja üledoosi võimalikele tunnistajatele, kuidas naloksooni ninaspreid kasutada.

2 Patsiendi teabekaart:

- Patsiendi teabekaart antakse patsiendile/üledoosi võimalikule tunnistajale koju kaasa.
- Sellel kaardil on patsientidele ja üledoosi võimalikele tunnistajatele mõeldud teave naloksooni ninasprei kohta koos õpetusega, kuidas anda esmaabi opioidi üledoosi korral.

3 Õppevideo, milles näidatakse, mida teha opioidi üledoosi kahtluse korral.

- Õppevideo on leitav Tervise Arengu Instituudi YouTube kanalil youtu.be/TJbZag8cqlo (eesti keeles) ja youtu.be/0-trkcTkerU (vene keeles)
- Vajadusel on õppevideo saadaval müügiloa hoidja esindajalt või Tervise Arengu Instituudist ka andmekandjal.
- Naloksooni teabematerjalid on saadaval Tervise Arengu Instituudi kodulehel www.tai.ee/patsiendile ja Ravimiameti kodulehel <http://www.ravimiamet.ee/taienavad-riskivaehendamise-meetmed> (otsige toimeaine naloksoon järgi ravimpreparaati Nyxoid)

Muu teave naloksooni kohta ja kuidas ravimit kasutada:

Igas naloksooni pakendis on:

- **Karp** kahe ninaspreiga. Teine spreid on pakendis selleks, et manustada vajadusel naloksooni korduv annus.
- Iga ninasprei on pakitud eraldi blisterpakendisse.
- Blisterpakendi tagaküljele on trükitud piktogrammidega **lühiülevaade**, milles näidatakse, kuidas naloksooni kasutada.
- **Pakendi infoleht**, milles on teave toote kohta ja sammhaaval esitatud kasutusjuhend.

Sissejuhatus tervishoiutöötajatele:

Iga naloksooni üheannuseline ninasprei sisaldab 1,8 mg naloksooni (vesinikkloriidina) 0,1 ml lahuses. See on ette nähtud koheseks manustamiseks esmaabi korras teadaoleva või arvatava opioidi üledoosi puhul, mis avaldub hingamise ja/või kesknärvisüsteemi pidurdusena, ükskõik kas mittemeditsiinilistes või arstiabiga seotud situatsioonides. Naloksoon on näidustatud kasutamiseks täiskasvanutel ja 14-aastastel või vanematel noorukitel. Naloksoon ei asenda erakorralist arstiabi.¹

Toimemehhanism. Naloksoon, poolsünteetiline morfiini derivaat (N-allüülnoroksümorfoon), on spetsiifiline opioidide antagonist, mis toimib konkureerivalt opiodretseptoritesse. Sellel on väga kõrge afiinsus opiodretseptorite suhtes; seetõttu tõrjub see sealt välja opioidi molekulid. Naloksoon ei oma agonistlikku toimet ning opioidide puudumisel ei avalda see sisuliselt mingit farmakoloogilist toimet.

Naloksooni kasutamine. Naloksoon kujutab endast alternatiivse manustamisteede ravivõimalust lisaks intravenoossele, intramuskulaarsele või subkutaansele süstele, mida tervishoiutöötajad laialdaselt praktiseerivad. Paljudes Euroopa riikides on kasvanud naloksooni jaotamine opioidi üledoosi riskiga patsientidele, kaasates pereliikmeid ja sõpru (kui sellised kontaktisikud on olemas) kaasa antava naloksooni programmi (*take-home naloxone*, THN)^{2,3,4} koos vastava koolitusega. Naloksoon on ravim, mida võib kasutada selle patsiendirühma ravimisel kooskõlas kohalike juhenditega.

Farmakokineetilised andmed näitavad, et naloksoon imendub nina limaskestalt hästi, avaldades antagonistlikku mõju opioididele, mis põhjustavad üledoosi sümptomeid.⁵ Patsient reageerib eeldatavasti 2...3 minuti jooksul pärast ravimi manustamist.¹

Oluline teave naloksooni ninasprei kasutamise kohta, mida tuleb jagada patsientide/üledoosi võimalike tunnistajatega.

Sama teave on ka patsiendi teabekaardil:

Arvatava opioidi üledoosi äratundmine. Kui opioidi üledoosi kahtlustatakse komatoosel patsiendil, kelle kõrval maas võib vedeleda süstimisvahendeid, siis peab abiandja temale lähenema ettevaatusega, kontrollima patsiendi reageerimist ärritajale, kontrollima hingamisteede avatust ja hingamise olemasolu ning kontrollima üledoosi tunnuseid.

Abi kutsumine. Alati tuleb kutsuda kiirabi, enne kui alustatakse naloksooni manustamist, seda ka juhul kui kannatanu tuleb teadvusele.

- Kuna naloksoon on kiiretoimeline antagonist, siis võib selle toime taanduda, eriti juhul kui patsient on manustanud pikatoimelist opioidi, mille toime kestab kauem kui naloksooni toime.
- Samuti võib patsient vajada arstiabi hoopis seetõttu, et tema sümptomite põhjuseks ei ole opioidi manustamine.

Naloksooni tuleb kasutada õigesti. Naloksoon tarnitakse kasutusvalmis ninaspreina, mille abil manustatakse ravim ninasõõrmesse.

- Ninasõõrmesse viidud spreid aktiveerimiseks vajutatakse kolvile, kuni kostab klõps.
- Ninaspreid ei tohi enne kasutamist ette valmistada ega testida, sest niimoodi läheb annus kaduma. Ehkki pakendis on kaks spreid, siis kõigepealt esimese ja seejärel vajadusel teise spreid kasutamine tagab suurema tõenäosuse patsiendi reageerimiseks kuni abi saabumiseni.

Oodake koos patsiendiga kiirabi saabumist. Naloksoon ei asenda erakorralist arstiabi ega elutähtsate funktsioonide toetamist (nagu kardiopulmonaalne elustamine).

- Sel ajal kui abiandja ootab koos patsiendiga kiirabi saabumist, saab ta patsiendi seada stabiilsesse küliliasendisse ning manustada teise naloksooni annuse, kui patsient ei reageeri esimesele annusele või kui tal tekib taas hingamispidurdus; saab teha kardiopulmonaalset elustamist, kui ta on seda õppinud, ning jälgida patsienti, kellel on risk hingamispidurduse kordumiseks või opioidi võõrutussümptomite tekkeks; abiandja saab rääkida kohale saabunud kiirabitöötajatele, mis juhtus.

Hingamispidurdus võib korduda. Olukord võib olla eluohtlik. Karbis on kaks ninaspreid, et pikendada naloksooni toime kestust kuni arstiabi saamiseni. Kohene kiirabi kutsumine on tähtis, et tagada patsiendi kestev taastumine opioididest tingitud üledoosist.

Võimalik on opioidi võõrutussümptomite avaldumine. Isikutel, kellel on füüsiline sõltuvus opioididest, võivad naloksooni toimel avalduda mõõdukad kuni rasked võõrutussümptomid, mis ilmnevad mõne minuti jooksul pärast naloksooni manustamist ning taanduvad ligikaudu kahe tunni jooksul.

- Võõrutussümptomite raskus sõltub naloksooni annusest ja opioidsõltuvuse astmest. Mõned inimesed võivad teadvusele tulles käituda agressiivselt.

Selle materjaliga kaasasolev **õppekaart patsientidele ja abiandjale** sisaldab materjale, mille abil on tervishoiutöötajatel kergem neil teemadel patsientide ja abiandjatega vestelda, läbides sammhaaval samad punktid, mida on käsitletud ka patsiendi teabekaardil. Patsiendi teabekaardi saab koolituse läbinud isikule koju kaasa anda. Lisaks on seal ka viide, kust on leitav õppevideo, milles selgitatakse ülevaatlikult kogu raviprotsessi.

Lühiülevaade:

1 Kontrollige, kas patsiendil on üledoosi tunnuseid

2 Kutsuge kiirabi



3 Manustage 1 annus naloksooni



4 Seadke patsient stabiilsesse küliliasendisse



5 Jälgige ja abistage patsienti kuni kiirabi saabumiseni

6 Manustage naloksooni teine annus kui 2...3 minuti pärast ei ole seisund paranenud VÕI kui üledoosi sümptomid tekivad uuesti.



7 Olge ettevaatlik ja tagage enda turvalisus Olge valvel ägedate võõrutussümptomite avaldumise suhtes.

8 Andke kasutatud naloksoon ära ja hankige uus ravim.

Vastavalt teie kohalikus haiglas või tervishoiukeskuses kehtivale teenuse kirjeldusele peate patsienti või üledoosi võimalikku tunnistajat teavitama ka sellest, kuidas ta saab hankida uue ravimi:

- kui olemasoleva naloksooni pakendi kõlblikkusaeg möödub või
- kui patsient on saanud esmaabi olemasolevast pakendist võetud naloksooniga; tal on jätkuvalt risk üleannustamiseks, mistõttu ta vajab uut ravimit.

Viited: 1. Nyxoid'i ravimi omaduste kokkuvõte. 2. European Monitoring Centre for Drug Addiction, European Drug Report, 2017 3. Bird SM et al Effectiveness of Scotland's National Naloxone Programme for reducing opioid-related deaths: Addiction. 2016 May; 111(5): 883-91 4. Madah-Amiri D et al Rapid widespread distribution of intranasal naloxone for overdose prevention. Drug Alcohol Depend. 2017 Apr 1; 173: 17-23 5. Mundin G, et al Pharmacokinetics of concentrated naloxone nasal spray over first 30 minutes post-dosing. Addiction. 2017 Sep; 112(9): 1647-1652.

Müügiloo hoidja kohalik esindaja Eestis:
OÜ KBM Pharma
+372 733 8080
kbmpharma@kbmpharma.eu

Tervise Arengu Instituut
+372 659 3900
tai@tai.ee
www.tai.ee